

نظم آهنگ، پلی میان الفاظ و معانی قرآن

مصطفی عباسی مقدم^۱، سمیه مسعودی نیا^۲

۱- abasi1234@gmail.com

۲- smasoodinia@yahoo.com

چکیده

یکی از جلوه‌های جاذبه و اعجاز بی‌بدیل قرآن، نظم آهنگ و موسیقی کلام الهی است که همواره از دل مشغولی‌های گروهی از اعجاز پژوهان بوده است، لکن پژوهش‌های درخور و بایسته پیرامون آن صورت نگرفته است.

موسیقی و نظم آهنگ قرآن به معنی نوع چینش حروف و واژگان و آواها و الحان متن قرآن است، و از ویژگی‌های برجسته قرآن تطابق موسیقی حاکم بر الفاظ با محتوای آیات به شمار می‌رود که سخن ارزش مند حضرت علی علیه السلام می‌تواند در ضمن معنای خود بر آن دلالت داشته باشد: «إنَّ القرآنَ ظاهرهَ بلیغ و باطنه عمیق». همانا قرآن دارای ظاهری زیبا و باطنی بس شگرف است.»

این مقاله افزون بر اشاره به ابعاد اعجاز قرآن از لحاظ محتوا و ظاهر آیات، نظم آهنگ را به عنوان یکی از ابعاد اعجاز بلاغی می‌شناساند و ابعاد و نمونه‌هایی از شاخه‌های متعدد موسیقی درونی و بیرونی قرآن را واکاوی می‌نماید. نیز و ضمن بررسی آن در طول تاریخ، از عنصر آهنگ و تأثیر آن در زبان دین و سلامت روان مطالبی را به میان می‌آورد. موسیقی قرآن که صفات و مخارج حروف و جایگاه واژگان و همچنین طول آیات و هجاها نقش مهمی در آن دارد، موجب لطافت و آرامش روح می‌شود. همچنین نکاتی چند از هماهنگی لفظ و معنا در واژه‌های قرآن را که باعث تبلوری اعجاز انگیز در قرآن است، متذکر می‌شود.